8 Μαΐου 1821

Στο χάνι της Γραβιάς

Στις αρχές Μαΐου του 1821, ο Τουρκαλβανός στρατηγός Ομέρ Βρυώνης είχε κάθε λόγο να είναι ευχαριστημένος. Είχε έγκαιρα εγκαταλείψει τον Αλή Πασά, ήταν έμπιστος του σουλτάνου και μάλλον εύκολα ξεμπέρδεψε με τους Έλληνες στην Αλαμάνα. Η φιλοσοφία του ήταν απλή: Καλύτερα να εξαγοράσεις τον εχθρό, παρά να πολεμάς εναντίον του. Με τον Αθανάσιο Διάκο απέτυχε. Όμως, να που η τύχη του χαμογελούσε. Μόλις τον είχαν πληροφορήσει πως ανάμεσα στους αρχηγούς των επαναστατών υπήρχε κι ένας παιδικός του φίλος: Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος που στρατοπέδευε στη Γραβιά. Του έγραψε από τη Λαμία ότι θα πάει να τον συναντήσει: «Έλα μαζί μου και θα σου ξαναδώσω όλα τα αρματολίκια της Ανατολικής Στερεάς», του έλεγε...

Μετά το θάνατο του Αθανάσιου Διάκου, στις 23 Απριλίου 1821, ο Ομέρ Βρυώνης κι ο Κιοσέ Μεχμέτ γύρισαν και στη Λαμία. Διωγμένοι από τους Τούρκους, οι οπλαρχηγοί Πανουργιάς και Δυοβουνιώτης, έσπευσαν στη Γραβιά να συναντήσουν τον Ανδρούτσο. Αυτός τους διάβασε το γράμμα του Ομέρ Βρυώνη. Πρότεινε να οχυρωθούν στο χάνι και να προσπαθήσουν να κρατήσουν τους Τουρκαλβανούς. Πανουργιάς και Δυοβουνιώτης διαφώνησαν: Αν έχαναν τη μάχη, δεν θα μπορούσαν να ξεφύγουν. Άλλωστε, το χάνι κάθε άλλο παρά οχυρό μπορούσε να το πει κανείς...

Ανδρούτσος και οπλαρχηγοί διαφωνούσαν ακόμη, όταν, στις 7 Μαΐου, τους ήρθαν τα χαμπέρια: Ο Ομέρ Βρυώνης ξεκίνησε από τη Λαμία με 9.000 Τουρκαλβανούς και κατεύθυνση τη Γραβιά. Είχε αφήσει τον Κιοσέ Μεχμέτ με αξιόλογη δύναμη στη Μπουδουνίτσα, να φυλάει τα νώτα. Το πράγμα δεν έπαιρνε άλλη αναβολή. Συμφώνησαν να συγκεράσουν τις απόψεις: Ο Πανουργιάς κι ο Δυοβουνιώτης έπιασαν το αριστερό του δρόμου. Ο έμπιστος του Ανδρούτσου, Χρήστος Σουλιώτης, έπιασε το δεξιό. Ο Οδυσσέας μπήκε στο χάνι. Τον ακολούθησαν 120. Ανάμεσά τους, οι Γκούρας, Αγγελής Γοβγίνας, Κομνάς Τράκας, Παπαντρέας Κοκκοβιστιανός. Επισκεύασαν πρόχειρα το χάνι, άνοιξαν πολεμίστρες, στερέωσαν τις πόρτες.

Πρωί, 8 Μαΐου 1821, φάνηκαν οι Τούρκοι. Ο Ομέρ Βρυώνης ακολούθησε την τακτική, που εφάρμοσε στην Αλαμάνα: Χώρισε το στρατό του στα τρία και χτύπησε διαδοχικά τους οχυρωμένους στα αριστερά κι αυτούς στα δεξιά του δρόμου. Τους σκόρπισε. Το κεντρικό τμήμα στάθηκε μπροστά στο χάνι. Ο Ομέρ Βρυώνης έστειλε ένα δερβίση να πει του Ανδρούτσου να βγει, να κουβεντιάσουν. Ήταν φίλοι! Ο Οδυσσέας σήκωσε το όπλο, σημάδεψε, πυροβόλησε. Ο δερβίσης έπεσε νεκρός. Ταυτόχρονα, μια ομοβροντία από το χάνι έπεισε τον Τουρκαλβανό πως έπρεπε να δώσει μάχη, αν ήθελε να περάσει. Σχεδόν αμέσως εκδηλώθηκε η επίθεση. Αποκρούστηκε εύκολα. Ο Ομέρ Βρυώνης μελέτησε την κατάσταση κι έστειλε τους Τουρκαλβανούς το μεσημέρι να χτυπήσουν ξαφνικά το χάνι. Αποκρούστηκαν και πάλι. Ως να βραδιάσει, οι επιθέσεις διαδέχονταν η μια την άλλη. Μπροστά στο χάνι, πάνω από τριακόσιοι οι νεκροί και κάπου εξακόσιοι τραυματίες προβλημάτιζαν τον Ομέρ Βρυώνη. Το χάνι δεν έπεφτε. Έστειλε να φέρουν κανόνια από τη Λαμία...

Είχε νυχτώσει, όταν κόπασαν οι μάχες. Οι Έλληνες, μέσα στο χάνι, μετρήθηκαν. Είχαν έξι νεκρούς. Ο Ανδρούτσος δεν το ρισκάριζε. Αν ήταν στη θέση του Ομέρ Βρυώνη, θα έφερνε κανόνια από τη Λαμία να σμπαραλιάσει το χάνι. Άρα, αυτό θα έκανε κι ο παλιός του φίλος. Αποφάσισε να φύγουν μέσα από τις γραμμές του εχθρού. Μαύρο σκοτάδι κάλυπτε την περιοχή. Ο Γκούρας βγήκε πρώτος. Ακολούθησαν οι άλλοι. Τελευταίος βγήκε ο Ανδρούτσος. Χάθηκαν μέσα στη νύχτα, χωρίς να τους αντιληφθεί κανείς. Το πρωί, ο Ομέρ Βρυώνης κατάλαβε τι είχε γίνει, όταν παραξενεύτηκε που κανένας δεν απαντούσε στους πυροβολισμούς. Ήταν, όμως, αργά να κάνει ο,τιδήποτε.

Ο Ομέρ Βρυώνης μάθαινε πως τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά όσο φάνηκαν στην αρχή. Μια χούφτα Έλληνες τον σταμάτησαν και του προκάλεσαν απώλειες 300 νεκρούς και 600 τραυματίες. Δεν μπορούσε να προχωρήσει στην Πελοπόννησο αφήνοντας ανοιχτές πληγές στη Στερεά. Έμαθε πως τα γυναικόπαιδα των Ελλήνων βρίσκονταν στα Βλαχοχώρια της Γκιώνας. Πήρε 3.000 άντρες και κίνησε κατά κει. Στον Αετό, τον πρόλαβε ο Γκούρας. Έπεσε πάνω του και πετσόκοψε το στρατό του. Ο Ομέρ Βρυώνης αναγκάστηκε να υποχωρήσει στη Μπουδουνίτσα όπου τον περίμενε ο Κιοσέ Μεχμέτ. Το σχέδιο να καταλάβει τα Σάλωνα και να περάσει, από το Γαλαξίδι, στην Αχαΐα ματαιώθηκε. Προτεραιότητα αποκτούσε το ξεκαθάρισμα της Στερεάς. Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος και 120 Έλληνες κατάφεραν να σώσουν την επανάσταση στο Μοριά...

1429: Λήγει η πολιορκία της Ορλεάνης όταν γαλλικά στρατεύματα υπό την Ιωάννα της

Λορένης επιτίθενται στα αγγλικά οχυρά, στον Εκατονταετή πόλεμο.

1846: Τα στρατεύματα του Αμερικανού στρατηγού Ζάκαρι Τέιλορ νικούν τους Μεξικανούς στη μάχη του Πάλο Αλτο.

1884: Γεννιέται ο Χάρι Τρούμαν, 33ος πρόεδρος των ΗΠΑ (1945-53). Διαδέχθηκε τον Φραγκλίνο Ρούζβελτ που πέθανε πριν να τελειώσει η θητεία του και έδωσε τη διαταγή να ριχτούν οι ατομικές βόμβες στην Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

1897: Λήγει με ταπεινωτική ήττα των Ελλήνων ο πόλεμος με την Τουρκία.

1902: Εκρήγνυται το όρος Πελέ της Μαρτινίκας, καταστρέφοντας την πόλη του Άγιου Πέτρου. Πάνω από 30.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους.

1942: Λήγει η μάχη στην Θάλασσα των Κοραλλίων με νίκη του αμερικανικού στόλου.

1945: Ελευθερώνεται από την 7η αμερικανική στρατιά, ο βασιλιάς Λεοπόλδος του Βελγίου.

1989: Ο αρχιτέκτονας της μεταπολεμικής Ουγγαρίας Γιάνος Κάνταρ απομακρύνεται από την τιμητική θέση του προέδρου του Κομμουνιστικού Κόμματος και από την Κεντρική Επιτροπή.

1995: Μισό αιώνα μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου, οι ηγέτες της σύγχρονης Γερμανίας και των τότε Συμμάχων γιορτάζουν δίπλα - δίπλα στο Βερολίνο την επέτειο.

2008: Ο ως χθες πρόεδρος της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν, εκλέγεται από τη Δούμα (392 ψήφοι υπέρ έναντι 56 κατά) πρωθυπουργός με αυξημένες αρμοδιότητες.

2009: Με μια πρωτοφανή για τα σύγχρονα ελληνικά δεδομένα κίνησή του, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και πρώην υπουργός Μεταφορών, Χρήστος Βερελής, παραιτείται από τη βουλευτική του ιδιότητα, με αφορμή «ένα εικαζόμενο σκάνδαλο, το ζήτημα ΜΑΝ». Η σχετική σύμβαση είχε υπογραφεί επί υπουργίας του αλλά την απόφαση είχε λάβει διακομματική επιτροπή.

2009: Ο πρωθυπουργός, Κώστας Καραμανλής, απαντά στην παραίτηση Βερελή με την παραγραφή όλων των «γαλάζιων» αδικημάτων ως το 2007, τερματίζοντας τις εργασίες της Βουλής «εν όψει (των μετά από ένα μήνα προγραμματισμένων) ευρωεκλογών» και παρ’ ό,τι είχε ήδη ανακοινωθεί το πρόγραμμα των συνεδριάσεων της επόμενης εβδομάδας.

Η 8η Μα□ου στον πολιτισμό

8 Μαΐου 1873

Ο Τζον Στιούαρτ Μιλ

Ως τα οχτώ του, διάβαζε αρχαίους Έλληνες και Λατίνους συγγραφείς στο πρωτότυπο και γνώριζε απ’ έξω και ανακατωτά την ιστορία της Σκοτίας και της Αγγλίας. Ο Τζον Στιούαρτ Μιλ γεννήθηκε στις 20 Μαΐου 1806 και ήταν γιος του Τζέιμς Μιλ, αναγνωρισμένου οικονομολόγου, ιστορικού και φιλόσοφου της εποχής, ο οποίος και ανέλαβε να τον μορφώσει. Οι συζητήσεις με τον πατέρα του τον έπεισαν ότι η δημοκρατία είναι το πιο δίκαιο σύστημα διακυβέρνησης και η ελευθερία το υπέρτατο αγαθό. Θήτευσε για πάνω από είκοσι χρόνια στις Ινδίες και, στα 1859, ήταν πια έτοιμος να εκθέσει τις απόψεις του για την αντιπροσωπευτική βουλή. Στα 1865, εκλέχτηκε και ο ίδιος στο αγγλικό κοινοβούλιο. Δυο χρόνια αργότερα, δημιουργήθηκε στο Λονδίνο ο «Σύλλογος υπέρ της γυναικείας ψήφου» με

μέλη αυτές που επρόκειτο να μείνουν στην ιστορία με την ονομασία «σουφραζέτες» (*βλ. 3.4.1913*). Ο Μιλ ενστερνίστηκε αμέσως το αίτημα και κατέθεσε πρόταση νόμου, σε μια βουλή κάθετα εχθρική. Η αγόρευσή του όμως ήταν συγκλονιστική. Και το αποτέλεσμα αρνητικό μεν, θρίαμβος δε: Ογδόντα ψήφοι υπέρ, ενώ περίμεναν το πολύ πέντ' έξι.

Η ακαταμάχητη επιχειρηματολογία του Τζον Στούαρτ Μιλ δεν πήγε χαμένη. Δυο χρόνια αργότερα, στα 1869, η αποκλειστικά αντρική αγγλική βουλή προχωρούσε στην πρώτη σημαντική υποχώρηση: Όσες Αγγλίδες πλήρωναν φόρο, αποκτούσαν το δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές. Ο Μιλ πέθανε στις 8 Μαΐου 1873 έχοντας αποκτήσει τη φήμη ικανού και πρωτοπόρου οικονομολόγου και πολιτικού επιστήμονα.

1794: Ο μεγάλος φυσικός Αντουάν Λοράν Λαβουαζιέ εκτελείται στη λαιμητόμο. Θεμελιωτής της νεότερης χημείας, διατύπωσε την αρχή της αφθαρσίας της ύλης, ανέλυσε τα στοιχεία που αποτελούν το νερό κ.λπ. Είχε γεννηθεί στις 26 Αυγούστου του 1743.

1828: Γεννιέται ο Ελβετός ιδρυτής του Ερυθρού Σταυρού Ερρίκος Ντινάν. Το 1901 τιμήθηκε με το Νόμπελ Ειρήνης. Πέθανε το 1910.

1849: Στον πρώτο επίσημο αγώνα ιστιοπλοΐας, το «Μαργαριτάρι των Βερμούδων» νικά το αμερικανικό «Μπρέντα».

1880: Πεθαίνει ο Γάλλος Γουσταύος Φλομπέρ, συγγραφέας των μυθιστορημάτων «Μαντάμ Μποβαρί», «Σαλαμπό» κ.ά. Είχε γεννηθεί το 1821.

1903: Ο Γάλλος ζωγράφος και εκπρόσωπος της μεταϊμπρεσιονιστικής σχολής, Πολ Γκογκέν, πεθαίνει στην Ταϊτή. Είχε γεννηθεί το 1848.

1921: Η Σουηδία καταργεί την θανατική ποινή.

1952: Πεθαίνει ο Αμερικανός παραγωγός, Ουίλιαμ Φοξ. Το 1915 ίδρυσε την Fox Film Corporation, πρόδρομο της μεταγενέστερης 20th Century Fox.

1971: Από έναν μόνο σοβιετικό πύραυλο μπαίνουν σε τροχιά οχτώ τεχνητοί δορυφόροι της σειράς “Κόσμος”.

1984: Η Σοβιετική Ένωση ανακοινώνει ότι θα μποϊκοτάρει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λος Άντζελες.

2002: Νικώντας στη Θεσσαλονίκη τον Άρη 5 – 1, ο Ολυμπιακός στέφεται για έκτη συνεχόμενη φορά πρωταθλητής Ελλάδας στο ποδόσφαιρο, ισοφαρίζοντας δικό αντίστοιχο ρεκόρ της δεκαετίας του ’50.

2011: Νικώντας στη Βαρκελώνη την Μακάμπι Τελ Αβίβ με 78 – 70, ο Παναθηναϊκός αναδεικνύεται πρωταθλητής Ευρώπης στο μπάσκετ για έκτη φορά στην ιστορία του (1996, 2000, 2002, 2007 και 2009 οι προηγούμενες πέντε).